

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania K. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w P.
o emeryturę górniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2019 r., oddalił apelację K. W. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 lipca 2019 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 3 kwietnia 2019 r. odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury górniczej, gdyż nie udowodnił on 25 lat pracy górniczej, w tym co najmniej 15 lat pracy wymienionej w art. 50c ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej ustawa emerytalna).

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik odwołującego się. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania powołał się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jest czy emerytura górnicza z art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej przysługuje ubezpieczonemu,

którego obowiązki obejmowały wykonywanie zadań zarówno na terenie odkrywki, jak i poza nią.

Dodatkowo w piśmie procesowym z dnia 9 sierpnia 2022 r. skarżący zwrócił uwagę, że ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy-Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1504, dalej ustawa nowelizująca) prawodawca zdecydował usunąć wątpliwości dotyczące wykonywania pracy górniczej „na odkrywce”, które były istotne z punktu widzenia przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie. Wskutek tej noweli pojawił się (pojawi się 18 października 2022 r.) art. 50b, zgodnie z którym, o ile jest mowa o kopalni oznacza to zakład górniczy rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2022 r., poz. 1072, 1261, 1504). Z tego względu zmiana stanu prawnego winna mieć wpływ na podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne jest jednoznacznie rozumiane przez Sąd Najwyższy (por. postanowienia: z 3 grudnia 2020 r., II UK 466/19, LEX nr 3087626; z 18 sierpnia 2021 r., II USK 200/21, LEX nr 3398331).

Problematyka wykładni art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej stanowiła już przedmiot wypowiedzi Sądu Najwyższego i zgodnie z ukształtowaną linią orzekał w tej sprawie Sąd Apelacyjny. Faktycznie zasady nabywania prawa do emerytur górniczych odbiegają od zasad obowiązujących powszechnie, co wynika z charakteru pracy górniczej, angażującej we wzmożonym stopniu siły fizyczne i psychiczne zatrudnionych. Z tego właśnie względu ustalając ogólne zasady nabywania prawa do górniczej emerytury ustawodawca uznał za pracę górniczą na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu stanowiskach pracy. Jest to w pełni uzasadnione, jeśli się uwzględni, że charakter zatrudnienia na odkrywce - z uwagi na warunki jego wykonywania i stopień bezpieczeństwa, wpływające na obciążenie fizyczne i

psychiczne - nie może równać się z charakterem zatrudnienia pod ziemią. Dlatego też przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, a dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2017 r., I UK 578/16, LEX nr 2305921; z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 117/16, LEX nr 2096712; z dnia 16 marca 2011 r., I UK 331/10, LEX nr 811826; z dnia 28 kwietnia 2010 r., I UK 339/09, LEX nr 607444). Praca „na odkrywce” w kopalniach węgla brunatnego (siarki) jest odpowiednikiem pracy „w przodkach” pod ziemią tylko wtedy, gdy polega na wykonywaniu zatrudnienia przy pracach bezpośrednio i ściśle związanych z wydobywaniem kopalin lub pozyskiwaniem złóż (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., I UK 339/09, LEX nr 607444 oraz z dnia 22 kwietnia 2011 r., I UK 360/10, LEX nr 949021) siarki i węgla brunatnego na odkrywce, a więc zatrudnienie przy pracach ściśle górniczych, do których zaliczono roboty górnicze przy urabianiu i ładowaniu (w tym strzałowe i odwadniające), roboty transportowe przy przewożeniu nadkładu i złoża, miernicze oraz bieżące prace konserwacyjne utrzymujące sprawność techniczną agregatów i urządzeń wydobywczych na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. Podkreślenia wymaga, że w wyroku z dnia 27 czerwca 2019 r., I UK 95/18 (LEX nr 2687721), Sąd Najwyższy uznał, że praca kierowcy-operatora samochodowego sprzętu technicznego w odkrywce, wymieniona w poz. 6 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczonej w wymiarze półtorakrotnym przy ustaleniu prawa do górniczej emerytury lub renty, może być uznana za pracę górniczą tylko wtedy, gdy polega na wykonywaniu czynności wyczerpująco opisanych w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej.

Tymczasem z miarodajnych ustaleń Sądu Apelacyjnego, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), wynika, że skarżący, pracując w spornym okresie jako pomocnik maszynisty elektrowozu, starszego maszynisty elektrowozu, maszynisty kolei górniczych, nie wykonywał prac bezpośrednio na

odkrywce, które były związane z wydobywaniem, załadunkiem, przewożeniem nakładów i złóż, mimo że transport węgla (złoża) należy do ciągu technologicznego (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012 r., II UK 255/11, LEX nr 1227191). Z tego punktu widzenia na spornym polu nie pojawiło się nowe istotne zagadnienie prawne. Oceny tej nie zmienia powołanie się na ustawę nowelizującą. O ile zawarty w piśmie procesowym wywód jest interesujący, o tyle nie operuje inną (nową) podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Z tego względu można (i należy) odczytywać go tylko w kontekście art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ustawa nowelizująca, dokonująca zmiany prawa, zawiera też przepisy przejściowe, zgodnie z którymi (art. 9) do postępowań w zakresie ustalania prawa do górniczej emerytury i jej wysokości wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Z przytoczonego unormowania wynika, że zmiana stanu prawnego ma zastosowanie do postępowań niezakończonych. Tymczasem sprawa z odwołania K. W. zakończyła się prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego, a postępowanie kasacyjne nie oznacza ponownego rozpoznania sprawy. Z tego względu okoliczności podnoszone przez skarżącego w piśmie procesowym z dnia 9 sierpnia 2022 r. nie składają się na istotne zagadnienie prawne, co ostatecznie obliguje do orzeczenia w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[as]